

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే బాలకాండే

॥ శ్రీ సంక్షేపరామాయణం ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ శ్రీ సంక్షేపరామాయణం ॥

తపఃస్వాధ్యాయనిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరం ।
నారదం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిర్మునిపుంగవం ॥ 1 ॥

కో న్వస్మిన్ సాంప్రతం లోకే గుణవాన్ కశ్చ వీర్యవాన్ ।
ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ సత్యవాక్యో దృఢవ్రతః ॥ 2 ॥

చారిత్రేణ చ కో యుక్తః సర్వభూతేషు కో హితః ।
విద్వాన్ కః కః సమర్థశ్చ కశ్చైకప్రియదర్శనః ॥ 3 ॥

ఆత్మవాన్ కో జితక్రోధో ద్యుతిమాన్ కోఽనసూయకః ।
కస్య బిభ్యతి దేవాశ్చ జాతరోషస్య సంయుగే ॥ 4 ॥

ఏతదిచ్ఛామ్యహం శ్రోతుం పరం కౌతూహలం హి మే ।
మహార్షే త్వం సమర్థోఽసి జ్ఞాతుమేవంవిధం నరం ॥ 5 ॥

శ్రుత్వా చైతత్త్రిలోకజ్ఞో వాల్మీకేర్నారదో వచః ।
శ్రూయతామితి చామంత్ర్య ప్రహృష్టో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 6 ॥

బహవో దుర్లభాశ్చైవ యే త్వయా కీర్తితా గుణాః ।
మునే వక్ష్యామ్యహం బుద్ధ్యా తైర్ముక్తః శ్రూయతాం నరః ॥ 7 ॥

ఇక్ష్యాకువంశప్రభవో రామో నామ జనైః శ్రుతః ।
నియతాత్మా మహావీర్యో ద్యుతిమాన్ ధృతిమాన్ వశీ ॥ 8 ॥

బుద్ధిమాన్ నీతిమాన్ వాగ్మీ శ్రీమాంఛతునిబర్హణః ।
విపులాంసో మహాబాహుః కంబుగ్రీవో మహాహనుః ॥ 9 ॥

మహోరస్యో మహేష్వాసో గూఢజత్తురరిందమః |
ఆజానుబాహుః సుశిరాః సులలాటః సువిక్రమః || 10 ||

సమః సమవిభక్తాంగః స్నిగ్ధవర్ణః ప్రతాపవాన్ |
పీనవక్షా విశాలాక్షో లక్ష్మీవాంచుభలక్షణః || 11 ||

ధర్మజ్ఞః సత్యసంధశ్చ ప్రజానాం చ హితే రతః |
యశస్వీ జ్ఞానసంపన్నః శుచిర్వశ్యః సమాధిమాన్ || 12 ||

ప్రజాపతిసమః శ్రీమాన్ ధాతా రిపునిషూదనః |
రక్షితా జీవలోకస్య ధర్మస్య పరిరక్షితా || 13 ||

రక్షితా స్వస్య ధర్మస్య స్వజనస్య చ రక్షితా |
వేదవేదాంగతత్త్వజ్ఞో ధనుర్వేదే చ నిష్ఠితః || 14 ||

సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞః స్మృతిమాన్ ప్రతిభానవాన్ |
సర్వలోకప్రియః సాధురదీనాత్మా విచక్షణః || 15 ||

సర్వదాభిగతః సద్భిః సముద్ర ఇవ సింధుభిః |
ఆర్యః సర్వసమజ్ఞైవ సదైవ ప్రియదర్శనః || 16 ||

స చ సర్వగుణోపేతః కౌసల్యానందవర్ధనః |
సముద్ర ఇవ గాంభీర్యే ధైర్యేణ హిమవానివ || 17 ||

విష్ణునా సదృశో వీర్యే సోమవత్ప్రియదర్శనః |
కాలాగ్నిసదృశః క్రోధే క్షమయా పృథివీసమః || 18 ||

ధనదేన సమస్త్యాగే సత్యే ధర్మ ఇవాపరః |
తమేవం గుణసంపన్నం రామం సత్యపరాక్రమం || 19 ||

జ్యేష్ఠం శ్రేష్ఠగుణైర్వ్యక్తం ప్రీయం దశరథః సుతం |
ప్రకృతీనాం హితైర్వ్యక్తం ప్రకృతిప్రీయకామ్యయా || 20 ||

యౌవరాజ్యేన సంయోక్తుమైచ్ఛత్ ప్రీత్యా మహీపతిః |
తస్యాభిషేకసంభారాన్ దృష్ట్వా భార్యాథ కైకయా || 21 ||

పూర్వం దత్తవరా దేవీ వరమేనమయాచత |
వివాసనం చ రామస్య భరతస్యాభిషేచనం || 22 ||

స సత్యవచనాద్ రాజా ధర్మపాశేన సంయతః |
వివాసయామాస సుతం రామం దశరథః ప్రీయం || 23 ||

స జగామ వనం వీరః ప్రతిజ్ఞామనుపాలయన్ |
పితుర్వచననిర్దేశాత్ కైకేయ్యాః ప్రీయకారణాత్ || 24 ||

తం వ్రజంతం ప్రీయో భ్రాతా లక్ష్మణోఽనుజగామ హ |
స్నేహాద్ వినయసంపన్నః సుమిత్రానందవర్ధనః || 25 ||

భ్రాతరం దయితో భ్రాతుః సౌభ్రాత్రమనుదర్శయన్ |
రామస్య దయితా భార్యా నిత్యం ప్రాణసమా హితా || 26 ||

జనకస్య కులే జాతా దేవమాయేవ నిర్మితా |
సర్వలక్షణసంపన్నా నారీణాముత్తమా వధూః || 27 ||

సీతాప్యనుగతా రామం శశినం రోహిణీ యథా |
పౌరైరనుగతో దూరం పిత్రా దశరథేన చ || 28 ||

శృంగవేరపురే సూతం గంగాకూలే వ్యసర్జయత్ |
గుహమాసాద్య ధర్మాత్మా నిషాదాధిపతిం ప్రీయం || 29 ||

గుహేన సహితో రామో లక్ష్మణేన చ సీతయా |
తే వనేన వనం గత్వా నదీస్తీర్త్వా బహూదకాః || 30 ||

చిత్తకూటమనుప్రాప్య భరద్వాజస్య శాసనాత్ |
రమ్యమావసథం కృత్వా రమమాణా వనే త్రయః || 31 ||

దేవగంధర్వసంకాశాస్తత్ర తే న్యవసన్ సుఖం |
చిత్తకూటం గతే రామే పుత్రశోకాతురస్తదా || 32 ||

రాజా దశరథః స్వర్గం జగామ విలపన్ సుతం |
గతే తు తస్మిన్ భరతో వసిష్ఠప్రముఖైర్ద్విజైః || 33 ||

నియుజ్యమానో రాజ్యాయ నైచ్ఛద్ రాజ్యం మహాబలః |
స జగామ వనం వీరో రామపాదప్రసాదకః || 34 ||

గత్వా తు స మహాత్మానం రామం సత్యపరాక్రమం |
అయాచద్ భ్రాతరం రామమార్యభావపురస్కృతః || 35 ||

త్వమేవ రాజా ధర్మజ్ఞ ఇతి రామం వచోఽబ్రవీత్ |
రామోఽపి పరమోదారః సుముఖః సుమహాయశాః || 36 ||

న చైచ్ఛత్ పితురాదేశాద్ రాజ్యం రామో మహాబలః |
పాదుకే చాస్య రాజ్యాయ న్యాసం దత్త్వా పునః పునః || 37 ||

నివర్తయామాస తతో భరతం భరతాగ్రజః |
స కామమనవాప్యైవ రామపాదావుపస్పృశన్ || 38 ||

నందిగ్రామేఽకరోద్ రాజ్యం రామాగమనకాంక్షయా |
గతే తు భరతే శ్రీమాన్ సత్యసంధో జితేంద్రియః || 39 ||

రామస్తు పునరాలక్ష్మ్య నాగరస్య జనస్య చ |
తత్రాగమనమేకాగ్రో దండకాన్ ప్రవివేశ హా || 40 ||

ప్రవిశ్య తు మహారణ్యం రామో రాజీవలోచనః |
విరాధం రాక్షసం హత్వా శరభంగం దదర్శ హా || 41 ||

సుతీక్ష్ణం చాప్యగస్త్యం చ అగస్త్యభ్రాతరం తథా |
అగస్త్యవచనాచ్చైవ జగ్రాహైంద్రం శరాసనం || 42 ||

ఖడ్గం చ పరమప్రీతస్తూణీ చాక్షయసాయకౌ |
వసతస్తస్య రామస్య వనే వనచరైః సహా || 43 ||

ఋషయోఽభ్యాగమన్ సర్వే వధాయాసురరక్షసాం |
స తేషాం ప్రతిశుశ్రావ రాక్షసానాం తదా వనే || 44 ||

ప్రతిజ్ఞాతశ్చ రామేణ వధః సంయతి రక్షసాం |
ఋషీణామగ్నికల్పానాం దండకారణ్యవాసినాం || 45 ||

తేన తత్రైవ వసతా జనస్థాననివాసినీ |
విరూపితా శూర్పణఖా రాక్షసీ కామరూపిణీ || 46 ||

తతః శూర్పణఖావ్యాక్యాదుద్యుక్తాన్ సర్వరాక్షసాన్ |
ఖరం త్రిశిరసం చైవ దూషణం చైవ రాక్షసం || 47 ||

నిజఘాన రణే రామస్తేషాం చైవ పదానుగాన్ |
వనే తస్మిన్ నివసతా జనస్థాననివాసినాం || 48 ||

రక్షసాం నిహతాన్యాసన్ సహస్రాణి చతుర్దశ |
తతో జ్ఞాతివధం శ్రుత్వా రావణః క్రోధమూర్చ్ఛితః || 49 ||

సహాయం వరయామాస మారీచం నామ రాక్షసం |
వార్యమాణః సుబహుశో మారీచేన స రావణః || 50 ||

న విరోధో బలవతా క్షమో రావణ తేన తే |
అనాదృత్య తు తద్వాక్యం రావణః కాలచోదితః || 51 ||

జగామ సహమారీచస్తస్యాశ్రమపదం తదా |
తేన మాయావినా దూరమపవాహ్య నృపాత్మజౌ || 52 ||

జహార భార్యాం రామస్య గృధ్రం హత్వా జటాయుషం |
గృధ్రం చ నిహతం దృష్ట్వా హృతాం శ్రుత్వా చ మైథిలీం || 53 ||

రాఘవః శోకసంతప్తో విలలాపాకులేంద్రియః |
తతస్తేనైవ శోకేన గృధ్రం దగ్ధ్వా జటాయుషం || 54 ||

మార్గమాణో వనే సీతాం రాక్షసం సందదర్శ హ |
కబంధం నామ రూపేణ వికృతం ఘోరదర్శనం || 55 ||

తం నిహత్య మహాబాహుర్దదాహ స్వర్గతశ్చ సః |
స చాస్య కథయామాస శబరీం ధర్మచారిణీం || 56 ||

శ్రమణాం ధర్మనిపుణామభిగచ్ఛేతి రాఘవ |
సోఽభ్యగచ్ఛన్మహాతేజాః శబరీం శత్రుసూదనః || 57 ||

శబర్యా పూజితః సమ్యగ్ రామో దశరథాత్మజః |
పంపాతీరే హనుమతా సంగతో వానరేణ హ || 58 ||

హనుమద్వచనాచ్చైవ సుగ్రీవేణ సమాగతః |
సుగ్రీవాయ చ తత్సర్వం శంసద్రామో మహాబలః || 59 ||

ఆదితస్తద్ యథావృత్తం సీతాయాశ్చ విశేషతః |
సుగ్రీవశ్చాపి తత్సర్వం శ్రుత్వా రామస్య వానరః || 60 ||

చకార సఖ్యం రామేణ ప్రీతశ్చైవాగ్నిసాక్షికం |
తతో వానరరాజేన వైరానుకథనం ప్రతి || 61 ||

రామాయావేదితం సర్వం ప్రణయాద్ దుఃఖితేన చ |
ప్రతిజ్ఞాతం చ రామేణ తదా వాలివధం ప్రతి || 62 ||

వాలినశ్చ బలం తత్ర కథయామాస వానరః |
సుగ్రీవః శంకితశ్చాసీన్నిత్యం వీర్యేణ రాఘవే || 63 ||

రాఘవప్రత్యయార్థం తు దుందుభేః కాయముత్తమం |
దర్శయామాస సుగ్రీవో మహాపర్వతసన్నిభం || 64 ||

ఉత్సూయిత్వా మహాబాహుః ప్రేక్ష్య చాస్థి మహాబలః |
పాదాంగుష్ఠేన చిక్షేప సంపూర్ణం దశయోజనం || 65 ||

బిభేద చ పునస్తాలాన్ సప్తైకేన మహేషుణా |
గిరిం రసాతలం చైవ జనయన్ ప్రత్యయం తదా || 66 ||

తతః ప్రీతమనాస్తేన విశ్వస్తః స మహాకపిః |
కిష్కింధాం రామసహితో జగామ చ గుహాం తదా || 67 ||

తతోఽగర్జద్ధరివరః సుగ్రీవో హేమపింగళః |
తేన నాదేన మహతా నిర్జగామ హరీశ్వరః || 68 ||

అనుమాన్య తదా తారాం సుగ్రీవేణ సమాగతః |
నిజఘాన చ తత్రైనం శరేణైకేన రాఘవః || 69 ||

తతః సుగ్రీవవచనాద్ధత్వా వాలినమాహవే |
సుగ్రీవమేవ తద్రాజ్యే రాఘవః ప్రత్యపాదయత్ || 70 ||

స చ సర్వాన్ సమానీయ వానరాన్ వానరర్షభః |
దిశః ప్రస్థాపయామాస దిదృక్షుర్జనకాత్మజాం || 71 ||

తతో గృధ్రస్య వచనాత్ సంపాతేర్హనుమాన్ బలీ |
శతయోజనవిస్తీర్ణం పుప్లువే లవణార్ణవం || 72 ||

తత్ర లంకాం సమాసాద్య పురీం రావణపాలితాం |
దదర్శ సీతాం ధ్యాయంతీమశోకవనికాం గతాం || 73 ||

నివేదయిత్వాభిజ్ఞానం ప్రవృత్తిం వినివేద్య చ |
సమాశ్వాస్య చ వైదేహీం మర్దయామాస తోరణం || 74 ||

పంచ సేనాగ్రగాన్ హత్వా సప్త మంత్రీసుతానపి |
శూరమక్షం చ నిష్పిష్య గ్రహణం సముపాగమత్ || 75 ||

అస్త్రేణోన్ముక్తమాత్మానం జ్ఞాత్వా పైతామహాద్ వరాత్ |
మర్షయన్ రాక్షసాన్ వీరో యంత్రీణస్తాన్ యదృచ్ఛయా || 76 ||

తతో దగ్ధ్వా పురీం లంకామృతే సీతాం చ మైథిలీం |
రామాయ ప్రీయమాఖ్యాతుం పునరాయాన్మహాకపిః || 77 ||

సోఽభిగమ్య మహాత్మానం కృత్వా రామం ప్రదక్షిణం |
న్యవేదయదమేయాత్మా దృష్టా సీతేతి తత్త్వతః || 78 ||

తతః సుగ్రీవసహితో గత్వా తీరం మహోదధేః |
సముద్రం క్షోభయామాస శరైరాదిత్యసన్నిభైః || 79 ||

దర్శయామాస చాత్మానం సముద్రః సరితాం పతిః |
సముద్రవచనాచ్ఛైవ నలం సేతుమకారయత్ || 80 ||

తేన గత్వా పురీం లంకాం హత్వా రావణమాహవే |
రామః సీతామనుప్రాప్య పరాం వ్రీడాముపాగమత్ || 81 ||

తామువాచ తతో రామః పరుషం జనసంసది |
అమృష్యమాణా సా సీతా వివేశ జ్వలనం సతీ || 82 ||

తతోఽగ్నివచనాత్ సీతాం జ్ఞాత్వా విగతకల్మషాం |
కర్మణా తేన మహతా త్రైలోక్యం సచరాచరం || 83 ||

సదేవర్షిగణం తుష్టం రాఘవస్య మహాత్మనః |
బభౌ రామః సంప్రహృష్టః పూజితః సర్వదైవతైః || 84 ||

అభిషిచ్య చ లంకాయాం రాక్షసేంద్రం విభీషణం |
కృతకృత్యస్తదా రామో విజ్వరః ప్రముమోద హ || 85 ||

దేవతాభ్యో వరం ప్రాప్య సముత్థాప్య చ వానరాన్ |
అయోధ్యాం ప్రస్థితో రామః పుష్పకేణ సుహృద్వృతః || 86 ||

భరద్వాజాశ్రమం గత్వా రామః సత్యపరాక్రమః |
భరతస్యాంతికే రామో హనూమంతం వ్యసర్జయత్ || 87 ||

పునరాఖ్యాయికాం జల్పన్ సుగ్రీవసహితస్తదా |
పుష్పకం తత్ సమారుహ్య నందిగ్రామం యయౌ తదా || 88 ||

నందిగ్రామే జటాం హిత్వా భ్రాతృభిః సహితోఽనఘః |
రామః సీతామనుప్రాప్య రాజ్యం పునరవాప్తవాన్ || 89 ||

ప్రహృష్టోముదితో లోకస్తుష్టః పుష్టః సుధార్మికః |
నిరామయో హ్యరోగశ్చ దుర్భిక్షభయవర్జితః || 90 ||

న పుత్రమరణం కించిద్ ద్రక్ష్యంతి పురుషాః క్వచిత్ |
నార్యశ్చావిధవా నిత్యం భవిష్యంతి పతివ్రతాః || 91 ||

న చాగ్నిజం భయం కించిన్నాప్సు మజ్జంతి జంతవః |
న వాతజం భయం కించిన్నాపి జ్వరకృతం తథా || 92 ||

న చాపి క్షుద్భయం తత్ర న తస్కరభయం తథా |
నగరాణి చ రాష్ట్రాణి ధనధాన్యయుతాని చ || 93 ||

నిత్యం ప్రముదితాః సర్వే యథా కృతయుగే తథా |
అశ్వమేధశతైరిష్ట్యా తథా బహుసువర్ణకైః || 94 ||

గవాం కోట్యయుతం దత్త్వా విద్వద్భ్యో విధిపూర్వకం |
అసంఖ్యేయం ధనం దత్త్వా బ్రాహ్మణేభ్యో మహాయశాః || 95 ||

రాజవంశాంఛతగుణాన్ స్థాపయిష్యతి రాఘవః |
చాతుర్వర్ణ్యం చ లోకేఽస్మిన్ స్వే స్వే ధర్మే నియోక్యతి || 96 ||

దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ |
రామో రాజ్యముపాసిత్యా బ్రహ్మలోకం ప్రయాస్యతి || 97 ||

ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం పుణ్యం వేదైశ్చ సమ్మితం |
యః పఠేద్ రామచరితం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || 98 ||

ఏతదాఖ్యానమాయుష్యం పఠన్ రామాయణం నరః |
సపుత్రపౌత్రః సగణః ప్రేత్య స్వర్గే మహీయతే || 99 ||

పఠన్ ద్విజో వాగృషభత్వమీయాత్
స్యాత్ క్షత్రియో భూమిపతిత్వమీయాత్ |
వణిగ్జనః పణ్యఫలత్వమీయా -
జ్జనశ్చ శూద్రోఽపి మహత్త్వమీయాత్ || 100 ||

|| ఇతి శ్రీ సంక్షేపరామాయణం సమాప్తం ||